

Almázia

Banská Štiavnica Mesto kultúry 2019

Kultúrna príloha

12. septembra 2019
číslo 17.

samostatne
nepredajné

Trat' mládeže – pozvánka do histórie

14. 9. 2019 si pripomenieme 70. výročie vlakovej dopravy na trati Hronská Dúbrava – Banská Štiavnica po tzv. Trati mládeže. Na návštevníkov čaká bohatý program na miestnej železničnej stanici určený pamätníkom aj rodinám s deťmi.

70. výročie ukončenia výstavby Trate mládeže sa akosi automatic-

ky stalo súčasťou projektu Mesto kultúry. Asi každý Štiavničan aspoň raz cestoval vlakom a vychutnal si možno trochu neohrabanú, ale príjemnú cestu obľúbeným motoráčikom. Veríme, že podujatie, ktoré pripravujeme, upriami pozornosť nielen na túto legendárnu trať, ale aj na dopravu vlakom, ktorá patrí medzi najekologickejšie.

Vďaka spolupráci s Klubom historickej techniky Zvolen dorazí do Banskej Štiavnice osem typov

vlakov, ktoré sa používali počas siedmich dekád na štiavnickej trati a ktoré si budú môcť prehliadnuť malí i veľkí. V jednom z nich sa vo forme výstavy dozvedia návštevníci o tom, ako trať vznikala aj o tom, čo všetko patrilo k železničnej doprave v období jej existencie na tejto trati. Tejto téme bude venovaný tiež jeden blok na pódiu, na ktorom sa predstavia aj spevácky zbor Štiavničan, dychová hudba Sitňanka, Det-ský folklórny súbor železničiarov

Zornička a spevácky zbor Lúčnice. Pre deti bude pripravený samostatný program s tvorivými dielňami a dvomi divadelnými predstavami o vlakoch. Chýbať nebudú filmové záznamy z histórie Trate mládeže a iné prekvapenia. Veľkou udalosťou bude uvedenie knihy Jakuba Janča, profesionálneho fotografa, ktorý sa niekoľko mesiacov venoval téme Trate mládeže.

Text: Rastislav Marko

Trat' mládeže, Zdroj: TASR

Carbon Club očaril

Španielske divadlo Markeliñe so svojim veľkolepým kabaretným vystúpením vynieslo v posledné augustové dni z útrobov pomyselnej bane výjavy a reálny obraz zo životov generácií baníkov doby dávno minulej.

Plocha areálu pri Strednej odbornej škole služieb a lesníctva sa 29. a 30. augusta zmenila na divadelné dosky, na ktorých vyrástla imponantná scéna klubu zosnulých baníkov. Počas dvoch večerov sa s nami podelili o všetko, čo prinášal banícky život. V úvode prvého z nich sa predstavil aj mužský spevácky zbor Štiavniččan, v podaní ktorého zazneli známe aj neznáme banícke pesničky, navodzujúce atmosféru večera. Svetlá osvetľujúce priestor zhasli a pódia ožili príbehmi Saše z východu, pyšnej a krásnej Carmen, najchudobnejšieho baníka Josého a jeho verného priateľa. Tragika zažívaného sa v nich prelínala s neutíchajúcou túžbou žiť a hľadaním radosti bežného života - napriek nepriazni a ťažkostiam, ktoré prichádzali. Priateľstvo a láska udržiavali tok ich ťažkého života živým, aj keď niektoré radosti, ako druhá strana mince, prinášali aj smútok a žiaľ. Prežívané osudové momenty aktérov predstavenia umocňovali pôsobivé vizuálne a akustické efekty, ktoré pravdepodobne málokoho nechali chladným. Diváci - veľkí, ale

aj malí - sa nechali prirodzene strhnúť touto atmosférou do obrazov, v ktorých sa na pódii striedalo dojatie s radosťou, slzy so smiechom. Všetci reagovali spontánne a bolo cítiť, že sa nechali pohltiť dejom.

Ako na vás zapôsobil tento nezvyčajný exkurz do zákutí baníckej duše?

Šárka: „Prekvapilo ma netradičné spracovanie pre naše prostredie veľmi tradičnej témy baníkov. Nechala som sa vtiahnuť do divokého kabaretu a užívala si energiu, ktorú show vysielala.“

Lívia: „Mne sa predstavenie veľmi páčilo, bolo to veselé, aj smutné, aj ohnivé a hlučné aj s pokojnými chvíľkami. Vyvážená kombinácia rôznych emócií a úplne skvelé bolo to, že rozprávali aj po slovensky.“

Silvia: „Mám veľmi rada street art a presne tento typ umenia. Skvelá show útočila na všetky zmysly. Predstavenie bolo kreatívne a doplnené svetlom, ohňom, vetrom, pachom, hudbou... a slovenčinou. V neposlednom rade treba pochváliť skvelé herecké výkony. Pohyblivé kulisy, ako aj ohňová show v podobe ohňostroja či plameňa, podporili dynamiku celého príbehu. Na efekty veľmi bohaté vystúpenie... tleskala by som dlhšie.“

Rút Lichnerová, spisovateľka: „Keď ma moji priatelia pozývali na predstavenie o baníkoch, ktoré hrajú Baskovia, nevedela som, čo ma čaká. Mohla som iba tušiť, že to bude čosi zaujímavé či nezvyčajné. A bolo. Od

Foto: L. Lužina

začiatku strhujúce baskickým temperamentom a poriadnou nadsádzkou, ešte zvýraznenou vizuálnymi efektmi. Keď je človeku najhoršie, siahne po groteske, pomyslela som si kdesi v tretine predstavenia. Žiadny sentiment, žiadne rozjímanie nad banským nešťastím, ale groteska. Vynikajúca cesta, ako podať správu o ukrutnosti baníckeho povolania, aj o baníkových láskach a človečine. Predstavenie nesmierne

zábavné aj emotívne. Katarzné. Bol to výborný dramaturgický čin zaradiť Carbon Club do Almázie a štiavnického kultúrneho leta.“

S touto kabaretnou show sa súbor Markeliñe úspešne predstavil v mnohých krajinách, na medzinárodnej scéne ho odborníci hodnotili veľmi vysoko, ale v Banskej Štiavnici zažil niečo skutočne výnimočné. Ako symbolické poďakovanie za tému, spracovanie, možnosť sprítomnenia pocitov spolupatričnosti a úcty k práci baníkov a ich rodinám, im Banskštiavnicko-hodrušský banícky spolok pripravil ceremoniál tradičného skoku cez kožu, ktorým boli všetci aktéri predstavenia, ako aj organizátori tohto projektu Ján Fakla a Jana Mikitková z Ansámbľu nepravidelného divadla n.o., pasovaní do baníckeho stavu. Zaradenie ceremoniálu a vystúpenia speváckeho zboru Štiavniččan sa u divákov stretlo s pozitívnym ohlasom.

Sme radi, že slovenská premiéra tohto predstavenia sa konala práve v Banskej Štiavnici. Poďakovanie patrí všetkým organizátorom, ktorí sa podieľali na tomto nevšednom zážitku.

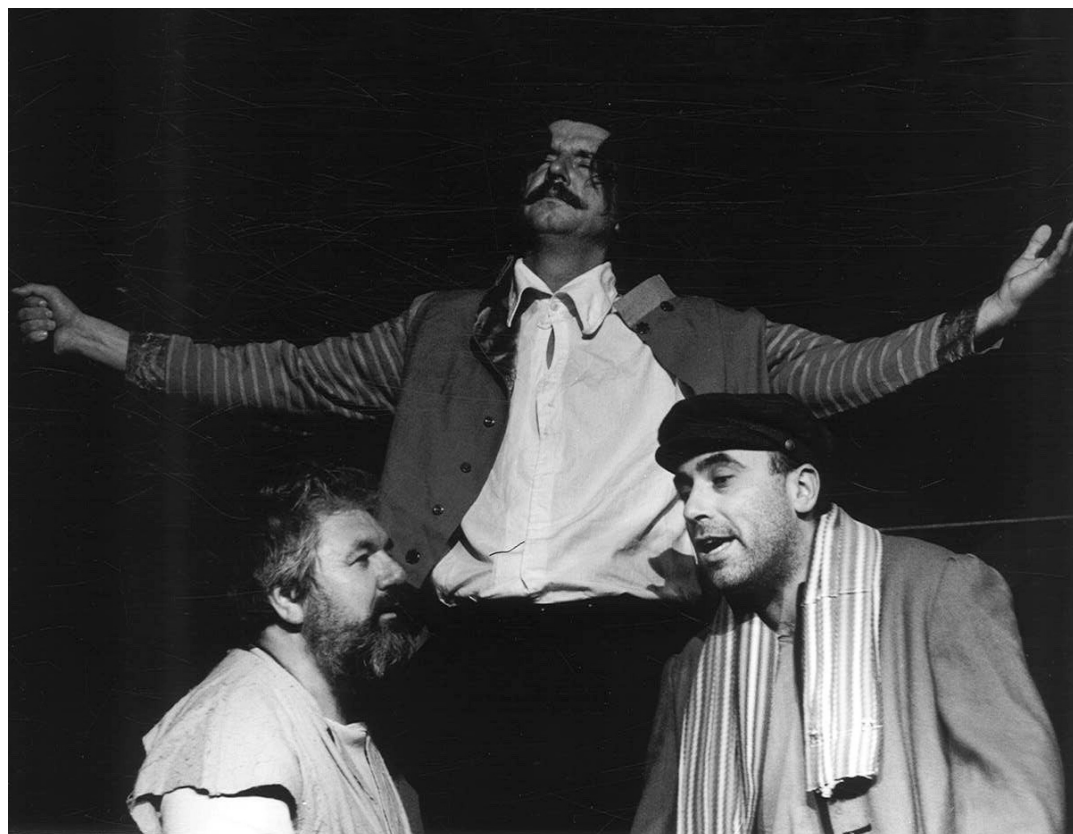
Foto: L. Lužina

Text: Hubert Hilbert

Keď muži plačú alebo komédia cez slzy

*Cyklus Nebojme sa divadla
vám prináša divadlo na
želanie.*

Ansámbl nepravidelného divadla n.o. po lete opäť pokračuje v pravidelnom hostovaní výnimočných divadiel. Vo februári ste mali možnosť zažiť v plnom Kine Akademik **Divadlo Commedia** Poprad s hrou Neprebudený. Táto citlivá poetická inscenácia na motívy Martina Kukučina vtedy priniesla všetkým silný zážitok a štiavnické publikum si toto podtatranské divadlo vypýtalo znova. Keďže divadelníci z AND n.o. nezahálajú, podarilo sa! **Divadlo Commedia** príde do Banskej Štiavnice opäť. A to hneď s tromi jednoaktovkami Antona Pavloviča Čechova s názvom **Keď muži plačú**. Tri zábavné krátke hry budú o našich smutno-smiešnych životoch. Ale nebojte sa, nebudú len pre mužov! Prvá jednoaktovka má názov **O škodlivosti tabaku**. Ide o vskutku poučnú prednášku, pretože diváci budú obohatení o skúsenosť, že oveľa škodlivejšie účinky ako tabak môže mať profesorova žena. Až do nepríčetnosti vás dovedie ľahostajnosť a nezáujem vašich priateľov k problémom, ktoré ťažia vašu dušu v hre **Tragikom proti svojej vôli**. No a na záver vás čaká **Labutia pieseň**. V nej starúci herec, protagonista divadla

z malého provinčného mestečka, hrá svoje slávne úlohy uprostred noci po derniére. Statočne bojuje s divadelnými postavami aj so sklerózou až do posledného dychu, do poslednej kvapky vodky...

Divadlo Commedia sa už od roku 1968 prihovára ľuďom nevtieravým svojším humorom. Nepodľahlo nízkemu vkusu zábavy, ale ponúka divákovi zamys-

lieť sa nad posolstvom, pričom tvorí svieže umelecké zážitky. Už teraz sa na vás všetkých tešia režisér a herec Vlado Benko a jeho hereckí kolegovia Vladislav Valko a Dušan Kubáň. Vyčarujú vám nielen úsmev na tvári, ale aj slzu v oku. Všetci ste vítaní v nedeľu 15. septembra o 18.00 v Kine Akademik na divadle, ktoré brázdí nielen Slovensko, ale aj svetovú

amatérsku scénu už vyše 50 rokov! Po skončení predstavenia si spolu s tvorcami opäť neformálne podišputujeme o tom, ako môže byť divadelná klasika stále aktuálna a večne mladá.

Text: Jana Mikitková, AND n.o.
Tento projekt bol podporený z verejných zdrojov poskytnutých Fondom na podporu umenia.

HĽADÁME šikovné pletiariky

Pre slovenského módného dizajnéra Jakuba Straku, ktorý bude v mesiaci október 2019 v Banskej Štiavnici realizovať svoj autorský projekt, hľadáme osem šikovných štiavničaniek, ktoré rady pletú.

Ak si bez ihlíc neviete predstaviť život, práca s kvalitnou vlnou vám robí radosť a chcete sa podieľať na vzniku nových originálnych svetrov, napíšte nám na workshop@stokovec.sk.

Na veku nezáleží. Ak pletie vaša starká, či teta, tak ich prihláste.

Jakub Straka hľadá zručné ženy a ženy, ktoré majú s pletením skúsenosti, a ktoré sa chcú aktívne zapojiť do vzniku jeho najnovšej „štiavnickej“ kolekcie. Vznikne počas jeho októbrovej rezidencie priamo tu v meste.

Vaša práca bude honorovaná. Píšte nám do 1. októbra 2019.

Foto: Project Crochet, rok vzniku 2016, J. Straka. Foto: Jakub Gulyás

Super pocit v spomienke

Prvýkrát sme sa mohli osobne stretnúť s Anabelou Žigovou, slovenskou vizuálnou umelkyňou, ktorá v rámci svojho augustového rezidenčného pobytu v projekte EDU AIR Mesta kultúry vytvárala priestor pre štart Super pocitu v Štiavniči, na jeho otvorení v piatok 16. augusta. Po krátkom predstavení a uvedení projektu v Galérii Jozefa Kollára sa išlo priamo na vec. Skartovačka sa nezastavila, nepotrebný papier v rôznych podobách menil svoju formu. To, čo už doslúžilo, alebo zostalo ako neoblúbené v našich životoch, odchádzalo, aby mohlo prísť niečo nové. Žeby dobrý pocit? Pomyselné hniezdo, do ktorého sa môžeme radi vracat, nadobúdalo svoje kontúry. „Pani Anabela mi predstavila jednoduchý, múdry a milý spôsob, ako sa vysporiadať so strachom a hlavne strachom z inakosti. Mám z toho SUPERPOCIT,“ podelila sa s nami o svoj zážitok jedna z účastníčok workshopu.

Druhé stretnutie v galérii 23. augusta malo zlatistú podobu. Triblitky plátkového zlata sa pod prstami detí rôzneho veku, mládeže, ale aj dospelých menili na rôzne umelecké dielka. Čo všetko sa zlátilo? Od oblúbených kresieb cez šperky vyrobené doma či kryt mobilu

až po ulity, ktoré určite netušili, že sa raz stanú pozláteným šperkom. Bolo toho viac, každý si zlátil to svoje - zlatom, symbolom hodnoty, ktorý podvedome evokuje hľadanie toho dobrého v nás. Dobrý pocit sa takto znásoboval a bol dobre čitateľný v očiach prítomných, ktorí prišli prvýkrát, alebo opätovne našli cestu „do hniezda“, čo bolo potvrdené aj slovami. „Keď som sem prišla, mala som pochmúrnú náladu, ale teraz sa pri tomto zlátení cítim super,“ hovorí štrnásťročná Eliška. „Ja som si priniesla toto starodávne písmo, má to pre mňa hodnotu. Ešte to zvýrazním týmto zlatom,“ popisuje trinásťročná Sofia.

Posledné stretnutie s Anabelou Žigovou 30. augusta hostila lavička na podstienke pred galériou, na ktorej boli iniciované rozhovory o tom, čo priniesol a môže prinášať tento projekt účastníkom, alebo môže priniesť ľuďom, ktorí sa s ním ešte niekde stretnú. Ako spomenula pani Anabela v debate, ďalším krokom je šírenie, difúzia toho, čo Super pocit môže tlmočiť, jemnocitne, nevtieravo. Nenásilná forma pozývania ľudí, aby zažili a uvedomili si to dobré a tým sa vyhranili voči tomu zlému, násilnému. Štiavničania k tomu pozvaní boli, ďalšie mestá ako Košice,

Banská Bystrica, Žilina, Nitra a ďalšie regióny sa majú na čo tešiť v budúcom roku.

A čo prinieslo pôsobenie v Banskej Štiavniči pani Anabele?

„Mesačný pobyt pomohol už rozbehnutému projektu Super pocit, aby sa posúval bližšie k ľuďom aj v tomto významnom regióne mimo Bratislavy a mojich zabehnutých koľají. Úspešne som spolu s ľuďmi, kolegami a deťmi vytvorila hravé hniezdo z papiera, ktoré je prenosné a bude ďalej putovať po Slovensku. Takáto rezidencia má pre umelca aj nezanedbateľný význam v tom, že sústredený priestor, finančná podpora a dialóg s kurátorkou Zuzanou Bodnárovou priniesli veľa nových umeleckých nápadov, ktoré môžem neskôr rozvinúť ako nové vizuály a formy super pocitu. Mesto Banská Štiavnica, jeho bohatstvo a veľmi špecifická energia ma v mnohom pozitívne nabili a umelecky inšpirovali. Teším sa na pokračovanie a nesiem si so sebou okrem rozrastenej komunity projektu aj veľmi osobný a krásny štiavnický super pocit. Ďakujem.“

S poďakovaním a spomienkou Hubert Hilbert.

Kalendár podujatí

TM 49 - 19

sobota 14. 9.
od 10:00 do 16:00
Železničná stanica B. Štiavnica
Retrospektíva histórie Trate mládeže určená pamätníkom aj rodinám s deťmi. Viac na prvej strane.

Divadlo Commedia Poprad: Keď muži plačú

Kino Akademik,
Nám. sv. Trojice 1
Bližšie na tretej strane.
Vstupné: dospelí 5 €, študenti a dôchodcovia 3 €

NU SOUND OF VISEGRAD (koncerty)

Kultúrne centrum,
Kammerhofská 1,
piatok 20. 9.
20:30 JÓB
(post rock, sludge metal)
21:50 BLACK HOLE CONSELLATION (black metal)
23:00 LONKER SEE
(stoner rock, free jazz)
0:30 - 3:00 AFTERKA, Spojár Kafe & Klub, vstupné 3 €

Divadlo Kontra: Fly Me to the Moon

sobota 21. 9. o 17:00
ZŠ J. Kollára, L. Svobodu 40
Čierna komédia o dvoch opatrovateľkách. Rezervácie na telefónnom čísle: 0907 598 567. Vstupné dobrovoľné.

Bližšie informácie o podujatiach na: Facebook: [almaziastianica](#) alebo na stránke [almaziastianica.sk](#)

Debate s Anabelou Žigovou na podstienke pred Galériou Jozefa Kollára. Foto: Banská Stanica

Almázia

Hlavný partner
projektu

Špeciálna príloha Štiavnických novín.

Redakčná rada: Hubert Hilbert, Rastislav Marko, Daniel Harvan.
Návrh designu: I. Palečková. Vydavateľ: Mesto Banská Štiavnica. Samostatne nepredajné.

Tento projekt bol podporený z verejných zdrojov poskytnutých Fondom na podporu umenia. Príloha reprezentuje výlučne názor autorov a Fond nezodpovedá za obsah publikácie. Príloha je súčasťou projektu Banská Štiavnica 2019: Renovácia identity, ktorý z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.